

ITMS kód Projektu: 26140230002

ITMS kód Projektu: 26120130002

mpc
METODICKO-PEDAGOGICKÉ CENTRUM

Prioritná os:	Prioritná os 2 – Ďalšie vzdelávanie ako nástroj rozvoja IZ Prioritná os 4 – Moderné vzdelávanie pre vedomostnú spoločnosť BSK
Opatrenie:	2.1 Podpora ďalšieho vzdelávania 4.2 Zvyšovanie konkurencieschopnosti Bratislavského kraja prostredníctvom rozvoja terciárneho a ďalšieho vzdelávania
Prijímateľ:	Metodicko-pedagogické centrum
Názov projektu:	Profesijný a kariérový rast pedagogických zamestnancov
Kód ITMS projektu:	26140230002, 26120130002
Aktivita:	2.2 Tvorba a akreditácia programov kontinuálneho vzdelávania PZ a OZ

Program kontinuálneho vzdelávania

Umelecký prednes v systéme školských súťaží

PaedDr. Ivan Pavlov, PhD.

Metodicko-pedagogické centrum,
Bratislava

Názov vzdelávacieho programu:
Umelecký prednes v systéme školských súťaží

Zdôvodnenie vzdelávacieho programu:

Transformácia predmetov Jazyk a komunikácia, Slovenský jazyk a literatúra priniesla nové ciele a metódy vyučovania. „Primárnym v literárnej výchove sa stáva rozvoj schopností žiaka poznávať svet a zmocňovať sa ho esteticko-umeleckými prostriedkami... Obsahové osnovanie predmetu smeruje k rozvíjaniu čitateľských kompetencií, resp. súboru vedomostí, zručností, hodnôt a postojov zameraných na **prijem (repciu) umeleckého textu (čítanie, deklamácia, počúvanie), jeho analýzu, interpretáciu a hodnotenie**. Cieľom sa stáva rozvoj čitateľských schopností, ktoré ďaleko presahujú aspekt technického zvládnutia čítaného textu a smerujú k prijatiu jeho obsahu.“ (Štátny vzdelávací program, ISCED 1)

Jednou z ciest, ako možno dané ciele dosiahnuť, je aj **umelecký prednes**, ktorý má na Slovensku a v okolitých krajinách (Česká republika, Maďarsko a i.) dlhoročnú tradíciu, no v súčasnosti sa dostáva do úzadia pedagogického procesu. Umelecký prednes rozvíja recepčné schopnosti žiakov a študentov, vedie ich k hĺbkovej interpretácii literárneho textu, rozvíja a esteticky kultivuje ich rečové a jazykové predpoklady. Prostredníctvom prednesu žiaci prezentujú aj samých seba, jedinečnosť vlastnej osobnosti, čím sa podporuje ich sebazpoznávanie a sebadôvera.

Podľa priebežných prieskumov sa umelecký prednes **stráca z vyšších ročníkov základných škôl a takmer celkom sa stratil zo stredných škôl**. Pritom podľa Štátneho vzdelávacieho programu (ISCED 2) „v literárnej zložke predmetu slovenský jazyk a literatúra... namiesto faktografickej orientácie je obsah zameraný na analyticko-interpretáčnej činnosti. Obsah literárnej výchovy sa v najvšeobecnejšom zmysle orientuje na dve činnosti: recepciu a tvorbu.“ (Štátny pedagogický ústav). Umelecký prednes je prostriedkom završenia recepčného procesu a zároveň zvukovou interpretačnou tvorbou umeleckého textu.

Podľa prieskumu PISA naši žiaci spomedzi všetkých európskych krajín majú **najväčšie problémy s porozumením textu**. Umelecký prednes núti vnímať text v širokých a hlbokých súvislostiach, s obrazovou predstavivosťou a názorovým postojom.

Je potrebné preto túto aktivitu nielen zachovať, ale implementovať do nej **súčasnú skúsenosť a najnovšie poznatky** z oblasti umeleckého prednesu a rečového prejavu. Je dôležité, aby sa **inovované metódy** prístupu k interpretácii umeleckého textu stali prirodzenou súčasťou literárnej výchovy na všetkých typoch škôl. Prostredníctvom umeleckého prednesu možno zodpovedne plniť aj jednu z dôležitých úloh Štátneho vzdelávacieho plánu v tejto oblasti – viesť deti a mládež k „**nadobudnutiu vzťahov k slovesným umeleckým dielam, k vlastným čitateľským zážitkom, k rozvíjaniu svojho pozitívneho vzťahu k literatúre a k ďalším druhom umenia vychádzajúcich z umeleckých textov a rozvíjaniu svojich emocionálnych a estetických cítení a vnímaní**“ (ISCED3).

Potrebu tohto vzdelávania vyvoláva aj fakt, že v pretrvávajúcich súťažiach Hviezdoslavov Kubín, Rozprávkové vretienko, Šaliensky Maťko a i. rozhodujú **o výbere talentovaných detí často nekompetentní učitelia** bez hlbšej alebo základnej znalosti metód práce a hodnotenia umeleckého prednesu.

Druh kontinuálneho vzdelávania:

Inovačné vzdelávanie

Forma kontinuálneho vzdelávania:

Kombinovaná - prezenčná a dištančná

ITMS kód Projektu: 26140230002

ITMS kód Projektu: 26120130002

Ciele vzdelávacieho programu:

Hlavný cieľ:

Inovovať profesijné kompetencie učiteľa v podpore čítania, aktívneho vnímania a interpretácie umeleckej literatúry a jej následného tvorivého spracovania do umeleckého prednesu.

Špecifické ciele:

1. Rozšíriť poznanie pedagógov o súčasné zmeny v oblasti umeleckej literatúry pre deti a mládež.
2. Inovovať vedomosti a zručnosti pedagógov v oblasti literárnej interpretácie a komunikácie.
3. Zoznámiť pedagógov s modernými tvorivými možnosťami pre umelecký prednes v rámci vyučovania literatúry.
4. Oboznámiť pedagógov so súčasnými kritériami hodnotenia umeleckého prednesu.
5. Poskytnúť pedagógom odborné kompetencie pre prácu v odborných porotách pre recitačné súťaže.

Obsah vzdelávacieho programu:

Obsah vzdelávacieho programu predstavuje súhrn teoretických vedomostí a praktických zručností k spoznaniu postupov významovej a zvukovej interpretácie umeleckých textov.

Časovo-tematický plán vzdelávacieho programu

Obsah vzdelávacieho programu je rozvrhnutý do 6 tematických celkov.

1. Súčasný výber vhodnej literatúry na umelecký prednes
2. Vlastnosti a moderná úprava umeleckého textu na prednes
3. Hlas, reč, výslovnosť v umeleckom prednese a na verejných vystúpeniach
4. Tvarovanie moderného prednesového výrazu v súlade s umeleckým textom
5. Psychická a spoločenská príprava na verejné vystúpenia
6. Súčasné kritériá a hodnotenie výkonov umeleckého prednesu

1. tematický celok: Súčasný výber vhodnej literatúry na umelecký prednes

Téma	Forma	Časový rozsah
Stručný prehľad okruhov literatúry pre deti a mládež vhodnej na prednes. Charakteristika literárnej hodnoty a literárneho braku. Charakteristika textu na prednes. Typy a špecifickosti orálneho prejavu	prezenčná	4
Skupinová práca: Súčasný prístup k výberu vhodného textu na umelecký prednes. Metodika výberu vhodného textu na prednes.	prezenčná	2
Výber jedného vhodného textu na prednes.	dištančná	2

2. tematický celok: Vlastnosti a moderná úprava umeleckého textu na prednes

Téma	Forma	Časový rozsah
Vlastnosti umeleckého textu a jeho nové interpretačné možnosti a schémy. Porovnanie klasických a moderných foriem umeleckého textu. Metafora a jej možnosti vyjadrenia.	prezenčná	8
Skupinová práca: Úprava textu na prednes. Rozdiel v metodike prípravy klasického a moderného textu.	prezenčná	4

3. tematický celok: Hlas, reč, výslovnosť v umeleckom prednese a na verejných vystúpeniach

Téma	Forma	Časový rozsah
Súčasný hlasový a rečový prejav recitátora.	prezenčná	4

ITMS kód Projektu: 26140230002

ITMS kód Projektu: 26120130002

Technika hlasu a reči. Ortoepia a fonetika. Logopedické chyby a možnosti ich odstraňovania.		
Skupinová práca: Metodika hlasu a rečového nácviku recitátora	prezenčná	2

4. tematický celok: Tvarovanie moderného prednesového výrazu v súlade s umeleckým textom

Téma	Forma	Časový rozsah
Nové poznatky z oblasti jazykových a mimojazykových prostriedkov. Proces tvarovania výrazu umeleckého prednesu.	prezenčná	8
Skupinová práca: Využitie metód dramatickej výchovy v umeleckom prednese.	prezenčná	4

5. tematický celok: Psychická a spoločenská príprava na verejné vystúpenia

Téma	Forma	Časový rozsah
Moderné tvarovanie umeleckého výkonu recitátora. Predpoklady umeleckého výkonu. Príprava recitátora na vystúpenie. Prostredie a jeho estetizácia.	prezenčná	4
Skupinová práca: Psychické predpoklady a cvičenia na zvládnutie výkonu.	prezenčná	2
Písomná príprava recitátora na umelecký výkon.	dištančná	8

6. tematický celok: Súčasné kritériá a hodnotenie výkonov umeleckého prednesu

Téma	Forma	Časový rozsah
Súčasné kritériá hodnotenia umeleckého prednesu. Hodnotenie umeleckého prednesu. Metodika práce odborných porôt.	prezenčná	4
Skupinová práca: Hodnotenie umeleckého prednesu v rámci odbornej poroty zostavenej z účastníkov vzdelávania.	prezenčná	4
SPOLU		50/10

Profil absolventa:

Absolvent vzdelávacieho programu **Umelecký prednes v systéme školských súťaží** dokáže so žiakmi pracovať tvorivo, a to s využitím moderných metód pre umelecký prednes v rámci vyučovania literatúry, získa zručnosť aplikovať súčasné kritériá hodnotenia umeleckého prednesu a nadobudne odborné kompetencie pre prácu v odborných porotách pre recitačné súťaže.

Rozsah vzdelávacieho programu:

60 hodín (50 hodín prezenčne, 10 hodiny dištančne)

Trvanie vzdelávacieho programu:

najviac 12 mesiacov

Bližšie určená kategória, podkategória pedagogických zamestnancov; kariérový stupeň, kariérová pozícia:

Kategória pedagogických zamestnancov:

učiteľ

ITMS kód Projektu: 26140230002

ITMS kód Projektu: 26120130002

Podkategórie pedagogických zamestnancov:

- b) učiteľ pre primárne vzdelávanie (učiteľ prvého stupňa základnej školy),
- c) učiteľ pre nižšie stredné vzdelávanie (učiteľ druhého stupňa základnej školy),
- d) učiteľ pre nižšie stredné odborné vzdelávanie, stredné odborné vzdelávanie, úplné stredné všeobecné vzdelávanie, úplné stredné odborné vzdelávanie (učiteľ strednej školy),
- g) učiteľ pre kontinuálne vzdelávanie.

Kariérový stupeň: samostatný pedagogický zamestnanec, pedagogický zamestnanec s prvou atestáciou, pedagogický zamestnanec s druhou atestáciou

Kariérová pozícia: -

Vyučovaci predmet: slovenský jazyk a literatúra, slovenský jazyk a slovenská literatúra

Podmienky pre zaradenie uchádzačov na kontinuálne vzdelávanie:

Program kontinuálneho vzdelávania je určený pre kategóriu učiteľa, ktorý spĺňa kvalifikačné predpoklady na vyučovanie predmetu slovenský jazyk a literatúra a slovenský jazyk a slovenská literatúra v súlade s vyhláškou MŠ SR č. 437/2009 Z. z. v znení neskorších predpisov a ktorý má absolvovaných aspoň šesť mesiacov pedagogickej činnosti (§ 35 ods. 10 zákona č. 317/2009 Z. z. v znení zákona č. 390/2011 Z. z.).

Podmienkou zaradenia na overenie profesijných kompetencií podľa § 35 ods. 6 zákona č. 317/2009 Z. z. v znení zákona č. 390/2011 Z. z. sú minimálne tri roky pedagogickej činnosti pedagogického zamestnanca.

Spôsob prihlasovania: Písomná prihláška na kontinuálne vzdelávanie podpísaná uchádzačom.

Spôsob preukázania príslušnosti k cieľovej skupine:

Riaditeľ školy alebo školského zariadenia na prihláške potvrdzuje zaradenie pedagogického zamestnanca do kariérového stupňa, kariérovej pozície, kategórie alebo podkategórie. Riaditeľovi školy alebo školského zariadenia potvrdzuje prihlášku zriaďovateľ.

Ak pedagogický zamestnanec nie je v pracovnom pomere alebo riaditeľ školy nepotvrdí zaradenie pedagogického zamestnanca do kariérového stupňa, kariérovej pozície, kategórie alebo podkategórie, posúdi poskytovateľ oprávnenie na zaradenie pedagogického zamestnanca na základe príslušných dokumentov, ktoré pedagogický zamestnanec predloží poskytovateľovi.

Spôsob ukončovania vzdelávacieho programu:

Inovačné vzdelávanie sa ukončuje záverečnou prezentáciou a pohovorom pred trojčlennou skúšobnou komisiou vymenovanou poskytovateľom vzdelávania.

Overenie získaných predmetných kompetencií nadobudnutých sebvzdelávaním a vykonávaním pedagogickej činnosti realizuje pedagogický zamestnanec **s minimálne tromi rokmi pedagogickej praxe** pohovorom a prezentáciou pred trojčlennou skúšobnou komisiou (§ 35 ods. 6 zákona č. 317/2009 Z. z. v znení zákona č. 390/2011 Z. z.)

Požiadavky na ukončenie vzdelávacieho programu

1. Účasť najmenej 80 % z celkového rozsahu prezenčnej formy vzdelávania.
2. Odovzdané 2 dištančné úlohy v elektronickej podobe.
3. Pohovor z teoretickej časti jednotlivých modulov a úspešná prezentácia. V obsahu prezentácie sa očakáva spracovaný metodický postup prípravy recitátora na súťaž (výber textu, úprava textu, výber recitátora, časový harmonogram prípravy recitátora) vo forme powerpointovej prezentácie.

V prípade overenie profesijných kompetencií podľa § 35 ods. 6 zákona č. 317/2009 Z. z. je účastník povinný:

1. Odovzdať 2 dištančné úlohy v elektronickej podobe.

ITMS kód Projektu: 26140230002

ITMS kód Projektu: 26120130002

2. Absolvovať pohovor z teoretickej časti jednotlivých modulov a úspešnú prezentáciu. V obsahu prezentácie sa očakáva spracovaný metodický postup prípravy recitátora na súťaž (výber textu, úprava textu, výber recitátora, časový harmonogram prípravy recitátora) vo forme powerpointovej prezentácie.

Personálne zabezpečenie:

Lektori vzdelávacieho programu:

Učitelia pre kontinuálne vzdelávanie metodicko-pedagogického centra.

Externí spolupracovníci so skúsenosťami s recitačnými súťažami na celoštátnej úrovni.

Odborníci v problematike: pedagogickí zamestnanci z praxe s vysokoškolským vzdelaním druhého stupňa.

Garant vzdelávacieho programu:

PhDr. Alexandra Húsková, Metodicko-pedagogické centrum, Ševčenkova 11, 850 05 Bratislava, učiteľ pre kontinuálne vzdelávanie s druhou atestáciou, aprobáciou slovenský jazyk a literatúra. **Garant spĺňa kvalifikačné predpoklady v zmysle § 43 ods. 3 zákona č. 317/2009 Z. z. v znení zákona č. 390/2011 Z. z.**

Finančné, materiálne, technické a informačné zabezpečenie

Financovanie vzdelávacieho programu:

Náklady spojené so vzdelávaním budú financované z národného projektu Profesionálny a kariérový rast pedagogických zamestnancov a prostriedkov rozpočtu MPC. V prípade viacdňových vzdelávacích podujatí bude ubytovanie a stravovanie hradené iba z prostriedkov národného projektu Profesionálny a kariérový rast pedagogických zamestnancov.

Cestovné náklady účastníka vzdelávania hradí vysielajúca organizácia, resp. účastník sám.

Materiálne zabezpečenie:

Prezentačné vybavenie (tabuľa, flipchartový papier, baliaci papier, fixky).

Učebné zdroje (študijné texty, pracovné listy), k jednotlivým modulom – témam budú spracované lektormi vzdelávania.

Literatúra k jednotlivým modulom a témam bude účastníkom odporúčaná lektormi vzdelávania.

Technické a informačné zabezpečenie:

Notebook, CD prehrávač, reproduktory, dataprojektor pre lektora.

Návrh počtu kreditov

Spolu **15** kreditov.

Za absolvovanie inovačného vzdelávania v rozsahu 60 hodín získa absolvent 12 kreditov a 3 kredity za spôsob ukončenia vzdelávania.